

МЕТОДИ РЕІНЖЕНІРИНГУ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Доктора філософії
Галузь знань	12 Інформаційні технології
Спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення
Освітня програма	Інженерія програмного забезпечення
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Очна (денна, вечірня), заочна
Рік підготовки, семестр	2 курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни	4 кредити ЕКТС (120 годин)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен, модульна контрольна робота, календарний контроль
Розклад занять	Згідно розкладу на весняний семестр поточного навчального року (rozklad.kpi.ua)
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Викладачі: к.т.н., старший викладач, Гречко Анастасія Валеріївна, grechna@gmail.com к.т.н., старший викладач, Хіцько Яна Володимирівна, iana.khitsko@gmail.com
Розміщення курсу	Google Classroom, Електронний кампус

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Вивчення дисципліни «Методи реінженірингу програмного забезпечення» дозволяє сформувати у здобувачів освіти компетенції, необхідні для розв'язання практичних задач наукової діяльності, пов'язаної із роботою з існуючим програмним забезпеченням, його вдосконаленням та масштабуванням для задоволення сучасних потреб супроводження такого програмного забезпечення.

Предметом дисципліни «Методи реінженірингу програмного забезпечення» є математичне та алгоритмічне забезпечення процесів переробки вихідного коду.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- Здатність розробляти якісне та надійне програмне забезпечення складних програмних комплексів та систем на основі новітніх технологій та стандартів розроблення програмного забезпечення.
- Здатність проводити експериментальні дослідження з оцінювання ефективності та безпечності програмного забезпечення.
- Здатність самостійно виконувати науково-дослідну діяльність в інженерії програмного забезпечення із застосуванням сучасних концепцій, методів, та технологій.
- Здатність критично переосмислювати наявні технології інженерії програмного забезпечення та відстежувати тенденції їх розвитку.

- Здатність креативно (творчо) мислити, генерувати нові прогресивні ідеї в інженерії програмного забезпечення.
- Здатність розширювати межі знань використовуючи результати оригінальних досліджень.
- Здатність забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших у професійній галузі, дотримуючись педагогічної етики, правил академічної доброчесності у науково-педагогічній діяльності.
- Здатність використовувати адекватні методи ефективної взаємодії з представниками різних груп (соціальних, культурних і професійних).
- Здатність працювати в команді, формувати позитивні відносини з колегами, спілкуватися з широкою науковою спільнотою та громадськістю в сфері інженерії програмного забезпечення.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набудуть таких програмних результатів навчання:

- Знати методи реінжинірингу програмного забезпечення.
- Уміти застосовувати інструментальні засоби проведення рефакторингу програмного забезпечення.
- Уміти застосовувати методи поетапного модифікування програмного забезпечення.
- Вміти формулювати та вирішувати задачі оптимізації, адаптації, прогнозування, керування та прийняття рішень щодо процесів, засобів та ресурсів розроблення, впровадження, супроводу та експлуатації програмного забезпечення.
- Мати передові концептуальні та методологічні знання з інженерії програмного забезпечення і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні сучасних світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
- Глибоко розуміти загальні принципи та методи інженерії програмного забезпечення, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері інженерії програмного забезпечення та у викладацькій практиці.
- Вміти досліджувати робочі параметри процесів життєвого циклу програмного забезпечення, а також здійснювати аналіз вибраних методів та засобів підтримки цих процесів та бути спроможним обґрунтувати свій вибір.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Успішному вивченню дисципліни «Методи реінженірингу програмного забезпечення» передую вивчення дисциплін «Модельно-орієнтоване проектування програмних систем» та «Модельно-орієнтоване проектування програмних систем», а також дисциплін «Програмування», «Об'єктно-орієнтоване програмування», «Якість програмного забезпечення», «Вимоги до програмного забезпечення» магістерської та бакалаврської підготовки.

Отримані в результаті засвоєння дисципліни «Методи реінженірингу програмного забезпечення» теоретичні знання та практичні уміння є корисними для проведення наукових досліджень за темою дисертації.

3. Зміст навчальної дисципліни

Дисципліна «Методи реінженірингу програмного забезпечення» передбачає вивчення таких тем:

Тема 1. Вступ по реінженірингу програмного забезпечення

Тема 2. Зворотня розробка програмного забезпечення

Тема 3. Рефакторинг

Тема 4. Особливості рефакторингу для різних мов програмування

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Чистий код. Створення і рефакторинг за допомогою Agile / Роберт Сесіл Мартін. – «Фабула», 2019. – 448 с.
2. Рефакторинг. Поліпшення існуючого коду / М. Фаулер, К. Бек, Дж. Брант, В. Опдайк, Д. Робертс. – «Діалектика», 2003. – 448 с.

Додаткова література:

3. Michael Feathers / Working Effectively with Legacy Code. - Person, 2004. – 464с.
4. 10 Idiomatic Ways to Refactor Your Python Code / Yong Cui. – [онлайн ресурс] - <https://towardsdatascience.com/10-idiotic-ways-to-refactor-your-python-code-cbb05bb0c820> - 3.07.2000р.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

№ з/п	Тип навчального заняття	Опис навчального заняття
Тема 1. Вступ по реінженірингу програмного забезпечення		
1	Лекція 1. Вступ по реінженірингу програмного забезпечення	Що таке реінженіринг програмного забезпечення. Коли проводити реінженіринг. Основні проблеми при плануванні задач. Програмна археологія. Завдання на СРС: п. 4, № 1.
2	Лекція 2. Етапи та процеси реінженірингу програмного забезпечення	Етапи та процеси реінженірингу програмного забезпечення.
Тема 2. Зворотня розробка програмного забезпечення		
3	Лекція 3. Зворотня розробка програмного забезпечення	Основні задачі та етапи зворотньої розробки програмного забезпечення. Завдання на СРС: п. 4, № 1.
4	Комп'ютерний практикум 1. Формулювання функціональних вимог до застарілого програмного забезпечення.	Завдання: За допомогою методів зворотньої розробки створити список вимог до застарілого програмного забезпечення. Завдання на СРС: п. 6, № 8.
Тема 3. Рефакторинг		

5	Лекція 4. Вступ до рефакторингу. Запахи коду: порушувачі ООД, великі об'єми, ускладнювачі змін.	Що таке рефакторинг і коли його проводити. Що таке запахи коду. Класифікація проблем вихідного коду. Порушення об'єктно-орієнтованого дизайну. Порушення норм об'ємів вихідного коду. Ускладнювачі змін коду. Завдання на СРС: п. 2, № 2.
6	Лекція 5. Запахи коду: забруднювачі, заплутані зв'язки між об'єктами, інші.	Запахи коду: забруднювачі вихідного коду, заплутані зв'язки між об'єктами, неповнота бібліотеки. Завдання на СРС: п. 2, № 2.
7	Комп'ютерний практикум 2. Визначити запахи коду для вихідного коду.	Завдання: Визначити запахи коду для даного вихідного коду. Завдання на СРС: п. 6, № 8.
8	Лекція 6. Рефакторинг на рівні даних, операторів. Складання методів.	Методи рефакторингу на рівні організації даних та умовних операторів, складання методів. Завдання на СРС: п. 2, № 3.
9	Лекція 7. Спрощення викликів методів. Переміщення функцій між об'єктами.	Методи рефакторингу: спрощення викликів методів та переміщення функцій між об'єктами. Завдання на СРС: п. 2, № 3.
10	Лекція 8. Рішення задач узагальнення. Рефакторинг на рівні системи.	Методи рефакторингу: рішення задач узагальнення. Розділення наслідування. Перетворення процедурного коду в об'єкти. Виділення предметної області від презентації. Виділення ієрархії. Завдання на СРС: п. 2, № 6.
11	Комп'ютерний практикум 3. Рефакторинг вихідного коду на с-подібній мові програмування.	Завдання: Ідентифікувати можливі проблеми в коді, усунути їх за допомогою методів рефакторингу. Завдання на СРС: п. 6, № 14.
Тема 4. Особливості рефакторингу для різних мов програмування		
12	Лекція 9. Особливості рефакторингу для різних мов програмування	Додаткові методи рефакторингу на C++/C#. Додаткові методи рефакторингу на Java Script та Python Завдання на СРС: п. 3.
13	Комп'ютерний практикум 4. Ідентифікація та усунення можливих проблем вихідного коду на одній з мов програмування	Ідентифікація та усунення можливих проблем вихідного коду на одній з мов програмування Завдання на СРС: п. 6, № 21.
Модульна контрольна робота		

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Дисципліна «Математичні та алгоритмічні основи комп'ютерної графіки» ґрунтується на самостійних підготовках до аудиторних занять на теоретичні та практичні теми.

№ з/п	Назва теми, що виноситься на самостійне опрацювання	Кількість годин	Література
1	Підготовка до лекції 1	1	1-3
2	Підготовка до лекції 2	1	1-3
3	Підготовка до лекції 3	1	1-3
4	Підготовка до комп'ютерного практикуму 1	1,5	1
5	Підготовка до лекції 4	1	1, 2
6	Підготовка до лекції 5	1	1-3
7	Підготовка до комп'ютерного практикуму 2	1,5	1
8	Підготовка до лекції 6	1	1, 2, 4
9	Підготовка до лекції 7	1	1
10	Підготовка до лекції 8	1	1-3
11	Підготовка до комп'ютерного практикуму 3	1,5	1,
12	Підготовка до лекції 9	1	1
13	Підготовка до комп'ютерного практикуму 4	1,5	1
14	Підготовка до модульної контрольної роботи	5	1, 2
15	Підготовка до екзамену	16	1-3
16	Початок роботи з застарілим програмним забезпеченням та визначення вимог до його роботи	12	1
17	Перегляд вихідного коду та ідентифікація запахів коду	12	1
18	Рефакторинг на рівні організації даних	6	1, 2
19	Рефакторинг на рівні умовних операторів	6	1, 2
20	Спрощення викликів методів	6	2
21	Переміщення функцій між об'єктами.	6	2, 4
22	Вирішення задач узагальнення.	6	1
23	Розділення наслідування.	6	1, 2
24	Перетворення процедурного коду в об'єкти	6	1
25	Відділення предметної області від презентації та виділення ієрархії	6	1, 2

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

- Відвідування лекційних занять є обов'язковим.
- Відвідування занять комп'ютерного практикуму може бути епізодичним та за потреби захисту робіт комп'ютерного практикуму.
- Правила поведінки на заняттях: активність, повага до присутніх, відключення телефонів.
- Дотримання політики академічної доброчесності.
- Правила захисту робіт комп'ютерного практикуму: роботи повинні бути зроблені згідно варіанту здобувача освіти, що визначається його номером у списку групи.
- Правила призначення заохочувальних та штрафних балів є наступними.

Штрафні бали нараховуються за:

- плагіат (код програми не відповідає варіанту завдання, ідентичність коду програми серед різних робіт) у роботах комп'ютерного практикуму: -5 балів за кожну спробу.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Протягом семестру студенти виконують 4 комп'ютерних практикуми. Максимальна кількість балів за кожний комп'ютерний практикум: 10 балів.

Бали нараховуються за:

- якість виконання лабораторної роботи (комп'ютерного практикуму): 0-4 бали;
- відповідь під час захисту лабораторної роботи (комп'ютерного практикуму): 0-3 бали;
- своєчасне представлення роботи до захисту: 0-3 бали.

Критерії оцінювання якості виконання:

- 4 бали – робота виконана якісно, в повному обсязі;
- 2-3 бали – робота виконана якісно, в повному обсязі, але має недоліки;
- 1 бал – робота виконана в повному обсязі, але містить незначні помилки;
- 0 балів – робота виконана не в повному обсязі, або містить суттєві помилки.

Критерії оцінювання відповіді:

- 3 бали – відповідь повна, добре аргументована;
- 2 бали – в цілому відповідь вірна, але має недоліки або незначні помилки;
- 1 бал – у відповіді є суттєві помилки;
- 0 балів – немає відповіді або відповідь невірна.

Критерії оцінювання своєчасності представлення роботи до захисту:

- 3 бали – робота представлена до захисту не пізніше вказаного терміну;
- 2 бали – робота представлена до захисту пізніше вказаного терміну (до одного тижня);
- 1 бал – робота представлена до захисту пізніше вказаного терміну (від одного до двох тижнів);
- 0 балів – робота представлена до захисту пізніше вказаного терміну (від двох тижнів).

Максимальна кількість балів за виконання та захист комп'ютерних практикумів:

10 балів × 4 лаб. робіт (комп. практ.) = 40 балів.

Завдання на **модульну контрольну роботу** складається з 4 питань – 2 теоретичних та 2 практичних. Відповідь на кожне теоретичне запитання оцінюється 10 балами, а відповідь на практичне запитання оцінюється 10 балами.

Критерії оцінювання кожного теоретичного запитання контрольної роботи:

- 9-10 балів – відповідь вірна, повна, добре аргументована;
- 7-8 балів – відповідь вірна, розгорнута, але не дуже добре аргументована;
- 5-6 балів – в цілому відповідь вірна, але має недоліки;

3-4 балів – у відповіді є незначні помилки;
1-2 бали – у відповіді є суттєві помилки;
0 балів – немає відповіді або відповідь невірна.

Критерії оцінювання практичного запитання контрольної роботи:

9-10 балів – відповідь вірна, розрахунки виконані у повному обсязі;
7-8 балів – відповідь вірна, але не дуже добре підкріплена розрахунками;
5-6 балів – в цілому відповідь вірна, але має недоліки;
3-4 балів – у відповіді є незначні помилки;
1-2 бали – у відповіді є суттєві помилки;
0 балів – немає відповіді або відповідь невірна.

Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу:

10 балів × 2 теоретичні запитання + 10 балів × 2 практичні запитання = 20 балів.

Завдання на **екзамені** складається з 3 питань – 2 теоретичних та 1 практичного. Відповідь на кожне теоретичне запитання оцінюється 15 балами, а відповідь на практичне запитання оцінюється 10 балами.

Критерії оцінювання кожного теоретичного запитання екзаменаційної роботи:

14-15 балів – відповідь вірна, повна, добре аргументована;
11-13 балів – відповідь вірна, розгорнута, але не дуже добре аргументована;
8-10 балів – в цілому відповідь вірна, але має недоліки;
5-7 балів – у відповіді є незначні помилки;
1-4 бали – у відповіді є суттєві помилки;
0 балів – немає відповіді або відповідь невірна.

Критерії оцінювання практичного запитання екзаменаційної роботи:

9-10 балів – відповідь вірна, розрахунки виконані у повному обсязі;
7-8 балів – відповідь вірна, але не дуже добре підкріплена розрахунками;
5-6 балів – в цілому відповідь вірна, але має недоліки;
3-4 балів – у відповіді є незначні помилки;
1-2 бали – у відповіді є суттєві помилки;
0 балів – немає відповіді або відповідь невірна.

Максимальна кількість балів за відповідь на іспиті:

$R_E = 15 \text{ балів} \times 2 \text{ теоретичні запитання} + 20 \text{ балів} \times 1 \text{ практичне запитання} = 40 \text{ балів.}$

Семестрова складова рейтингової шкали $R_C = 60 \text{ балів}$, вона визначається як сума балів, отриманих за виконання та захист лабораторних робіт та контрольних робіт.

Екзаменаційна складова рейтингової шкали $R_E = 40 \text{ балів.}$

Рейтингова шкала з дисципліни дорівнює: $R = R_C + R_E = 100 \text{ балів.}$

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

На першій атестації (8-й тиждень) студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг не менше 10 балів (50 % від максимальної кількості балів, яку може отримати студент до першої атестації).

На другій атестації (14-й тиждень) студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг не менше 15 балів (50 % від максимальної кількості балів, яку може отримати студент до другої атестації).

Семестровий контроль: іспит.

Умови допуску до семестрового контролю:

Необхідною умовою допуску студента до іспиту є виконання і захист всіх лабораторних робіт та семестровий рейтинг студента (r_c) не менше 50 % від R_c , тобто не менше 30 балів. В іншому разі студент повинен виконати додаткову роботу та підвищити свій рейтинг.

Сумарний рейтинг студента RD визначається як сума семестрового рейтингу студента r_c та балів r_e , отриманих на іспиті. Оцінка (*ECTS* та традиційна) виставляється відповідно до значення RD згідно з таблицею (Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою).

Склад та критерії оцінювання залікової контрольної роботи:

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль, наведено у Додатку 1.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус): Складено

к.т.н., ст. викл., Хіцко Я.В.

Ухвалено кафедрою ПЗКС (протокол № 1 від 27.08.2023 р.)

Погоджено Методичною комісією (протокол № 1 від 02.09.2023 р.)